

ÅRSPLAN

BREMSNES BARNEHAGE

2022/2023

**Trygghet & Trivsel,
i en hverdag av mangfold**

Bremsnes barnehage, Gammelveien 11, 6530 Averøy

E-post: bremsnes.barnehage@averoy.kommune.no

Enhetsleder: Ruth Elin Mork, mob. 995 84 792

Godkjent i Samarbeidsutvalget(SU): 21.11.22

VELKOMMEN TIL BREMSNES BARNEHAGE 2022/2023

Velkommen til et nytt barnehageår i Bremsnes barnehage.

“TRYGGHET OG TRIVSEL I EN HVERDAG AV MANGFOLD”, er VÅR VISJON og er ledende for hvordan barn, foreldre og personalet skal oppleve barnehagedagene hos oss.

Personalet har fokus på tilstedeværelsen i møte med barnet. Vi skal ta vare på og lage nye trygge relasjoner. I barnehagen må personalet se det enkelte barnet samtidig som man skal se hele barnegruppen.

Vi ønsker å ha et nært og åpent samarbeid med dere foreldre og foresatte. Sammen skal vi ha fokus på barnets beste!

De neste 2 barnehageårene (22/23 og 23/24) vil vi ha: «Språkutvikling og skriving» som satsningsområde. Alle skolene og barnehagene på øya er med i et prosjekt som tar for seg barns generelle språkutvikling, muntlig og skriftlig språk, utforskende skriving og språkmiljø. Det er NTNU i Trondheim som leder arbeidet og har forelesninger med noen i personalgruppen som (sammen med NTNU) skal drive de ulike utviklingsarbeidene.

På vegne av personalet ønsker jeg alle sammen et fint barnehageår!

Ruth Elín Mork, enhetsleder, oktober 2022.

2. INNHOLD

1.	Velkommen til barnehagen	s. 2
2.	Innhold	s. 3
3.	Personalet	s. 4- 5
4.	Avdelingene	s. 6- 7
5.	Satsningsområder 2020/2021	s. 7- 14
	Språkutvikling og skriving	s. 7- 8
	Samarbeid med dagsenter/sykehjem	s. 8
	Psykisk helse	s. 9
	Relasjonskompetanse	s. 10- 11
	Eventyr og sosial kompetanse	s. 11 - 12
	Språksprell og Trampoline	s. 12- 13
	Hvilestund og matlaging	s. 13- 14
	Hagen vår	s. 14
	Aktivitetshjul 2022/2023	s. 15
6.	Oversikt planer og lovverk	s. 16- 17
7.	Barnehagens formål §1	s. 17
8.	Barnehagens verdigrunnlag	s. 18
9.	Barns medvirkning	s. 19- 20
10.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	s. 21- 26
	Danning	s. 21
	Omsorg	s. 22- 23
	Lek	s. 24- 25
	Læring	s. 26
11.	Progresjonsplan	s. 27- 34
	Kommunikasjon, språk og tekst	s. 28
	Kropp, bevegelse, mat og helse	s. 29
	Kunst, kultur og kreativitet	s. 30
	Natur, miljø og teknologi	s. 31
	Nærmiljø og samfunn	s. 32
	Antall, rom og form	s. 33
	Etikk, religion og filosofi	s. 34
12.	Samarbeid med hjemmet og barnehagens utvalg	s. 35- 36
13.	Overgang barnehage- skole	s. 37- 38
14.	Dokumentasjon	s. 38- 39
15.	Vurdering	s. 39

3. PERSONALET

Stilling:	Navn:	Stillingsstørrelse:
Enhetsleder: Tlf: 995 84 792	Ruth Elin Mork	100 %
AVDELING Krabben: 948 70 983		
Pedagogisk leder	Kari Anne Bævre	100%
Barnehagelærer	Eli E. Gustad	100%
Barnehagelærer	Laila J. Karlsen	50 %
Assistent	Liv Ramstad	100%
Assistent	Solfrid Nedreberg	100%
Vikar	Leia Folde	50%
Tilrettelagt praksis	Merethe Henden	30%
AVDELING Blåskjellet: 950 24 975		
Pedagogisk leder	Inger Anita Fagereng	100%
Fagarbeider	Line G. Pettersson	70%
Fagarbeider	Andrea Hoset	70%
Assistent	Lisbeth Moen	50%
Tilrettelagt praksis	Merethe Henden	20%
AVDELING Muslingen: 918 84 502		
Pedagogisk leder	Siv Gustad	100%
Barnehagelærer	Norunn F. Stormo	100%
Assistent	Wenche Johansen	90%
Fagarbeider	Sissel Vullum	80%
Vikar	Jennylyn Fontanos	40%
Tilrettelagt praksis	Merethe Henden	50%
Vikarer: Bilder av vikarer og faste ansatte skal være synlige i garderoben. Noen av våre vikarer er: Leia Folde, Jennylyn Fontanos, Eva Dahlen, Janne Veбенstad og Ida Gundersen		

Avdeling Krabben

Ruth Elin Mork
Enhetsleder

Leia, Solfrid, Kari Anne, Merethe, Laila, Liv og Eli

Avdeling Muslingen

Merethe, Siv, Jennylyn, Norunn, Sissel og Wenche

Avdeling Blåskjellet

Andrea, Lisbeth, Merethe, Line og Inger

- Personalet har **taushetsplikt** etter Lov om barnehager § 20.
- Både faste ansatte og vikarer må legge frem en godkjent **politiattest** før de starter å jobbe i barnehagen. Lov om barnehager § 19.
- Barnehagen har **opplysningsplikt** og **meldeplikt** til barnevernstjenesten og sosialtjenesten, den kommunale helse- og omsorgstjenesten etter Lov om barnehager § 21 og §22.

blir større.

Hver avdeling har faste turdager. Turmålene varierer og de yngste er på trilleturer i nærområdet og på lekeplassene i nærheten av barnehagen. Etter hvert som barna blir større går turene bl.a. til gapahuken, Kuhola, steinplassen, Lystad stranda, Gjengstøa, Bremsneshola og Bremsneshatten.

5. Satsningsområder for 2022/2023

I løpet av barnehageåret er det mange aktiviteter og tema vi er innom. Flere av disse temaene gjentas hvert år, dels fordi vi synes de er viktige og dels fordi det er kommunale og nasjonale føringer for hva barna skal ha vært innom i løpet av sin periode i barnehagen.

- **SPRÅKUTVIKLING OG SKRIVING (alle avdelingene)**

De neste 2 barnehageårene (22/23 og 23/24) vil vi ha fokus på: «Språkutvikling og skriving». Alle skolene og barnehagene på øya er med i et prosjekt som tar for seg barns generelle språkutvikling, muntlig og skriftlig språk, utforskende skriving og språkmiljø. Det er NTNU i Trondheim som leder arbeidet og har forelesninger og veileder barnehagene med ulike utviklingsarbeid. Vi skal ha fokus på språkmiljøet (ute og inne, i leken og andre aktiviteter) og utforskende skriving. Det er flere grunner til å ha fokus på språk. Hos oss i barnehagen ser vi hvilken stor betydning språk og kommunikasjon har for bl.a. barnas lekeferdigheter og sosiale samspill. Barn som har et godt utviklet språk får gitt uttrykk for hva de mener og gjort seg forstått i fellesskapet. De yngste barna som er i starten av sin språkutvikling, har ofte et godt utviklet kroppsspråk som de voksne må være gode på å fange opp og oversette(tyde). Når vi setter ord på hva barnet prøver å formidle lærer de seg nye ord og begrep, litt etter litt. Dette gjelder også eldre barn som har en forsinket språkutvikling. Det er derfor viktig at både vi her i barnehagen og dere hjemme beskriver overfor barnet hva dere gjør;

«Pappa skal bare ta ut den røde koppen fra oppvaskmaskina», «Vi må hente en ny melkekartong fra kjøleskapet, denne er helt tom».

Forskning viser at barns ordforråd er en faktor som henger sammen med barns senere leseforståelse. Desto større ordforråd= bedre leseforståelse. I tillegg er barns språklidsferdigheter

viktig for senere lese- og skriveferdigheter, altså evnen til å lytte ut og være oppmerksom på lydene som språket består av.

Å utvikle et godt språk er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Det danner grunnlag for den

sosiale, kognitive og emosjonelle utviklingen. Vi ser at språk er avgjørende for læring, sosiale relasjoner og vennskap. Vi kommer fremover til å være bevisst på at barna skal omgi seg av bokstaver, ord, tekster og gode samtaler og legge til rette for kreativ lek hvor vi tar i bruk ulike materiell. Bokstaver, ord og tekster skal være godt synlig på bl.a. veggene, være tilgjengelig i form av bøker og ulike materiell. Personalet skal støtte, legge tilrette og fange opp barnas initiativ. De skal undre seg sammen med barna slik at det oppstår

nysgjerrighet, kreativitet og en lyst til lære.

- **SAMARBEID MED SYKEHJEM OG DAGSENTER (alle avdelingene)**

Endelig kan vi på en mer systematisk måte gjenoppta samarbeidet med sykehjemmet og dagsenteret. Det blir litt mer utav det enn at vi bare «underholder» og dukker opp når det er Lucia feiring, 17. mai tog eller jonsok feiring. Det er Siv Mork som er vår kontaktperson der og hun er ansatt i kommunen som aktivitør. Hun ser også hvor stor glede de eldre har av å få være sammen med barna og personalet i barnehagen. Hun kan fortelle at de eldre prater om besøkene fra barnehagen i lang tid etterpå.

Vi ønsker etter hvert at alle avdelingene skal bli involvert i dette samarbeidet, men det er avd. Blåskjellet som først starter opp med dette i uke 38. Avdelingen skal være på dagsenteret 2 ganger i måneden og målet vårt er at barna og de eldre skal bygge gode relasjoner ved at de gjør ulike ting sammen. Noen av aktivitetene vi skal gjøre er: trim, maling, perling, musikk & sang, være sammen i grillhytta og bakeaktiviteter. Vi har også planer om å lage en felles

møteplass på barnehagens uteområde hvor både brukere på dagsenter og sykehjemmet kan komme innom spontant for en prat og kanskje en kaffekopp. Sykehjemmet har hver tirsdag turdag, hvor flere av brukerne er på korte turer i nærområdet. Dette gleder vi oss til☺

- **PSYKISK HELSE (alle avdelingene)**

Oppvekstsektoren i Averøy kommune har psykisk helse som et felles satsningsområdet.

Alle enhetene skal gjennom året følge et årshjul som er inndelt i 4 hovedtema:

**1. FELLESKAP – 2. DEMOKRATI & MENNESKEVERD – 3. SKAPERGLEDE & UTFORSKERTRANG –
4. FOLKEHELSE & LIVSMESTRING**

Alle har ei psykisk helse og de siste årene har det blitt mer naturlig å snakke om den og temaet er ikke så tabubelagt som det var før. Det er blitt forsket mye på hva som kan være med å styrke barnas psykiske helse, altså hva som bl.a. skal til for at barn utvikler en god selvfølelse, blir trygge i seg sjøl, mestrer bedre medgang og motgang og lærer nye ting og generelt utvikler seg til å bli gode mennesker.

Personalets og foreldrenes viktigste oppgave, er bl.a. å være der for barna når de ønsker vår støtte, når vi ser de trenger oss, lytte til dem og veilede dem.

Det er selvfølgelig mange ting som medvirker til at barn utvikler ei sterk og sunn psykisk helse. Noe som forskning viser til er:

- at barna skal oppleve å være i og ha **gode og trygge relasjoner** rundt seg (familien, personalet og andre barn)
- at barna skal oppleve å ha **venner** og få erfare gleden av **vennskap** (vi må unngå ensomhet).

Personalet har de siste par årene jobbet mye med relasjonsbygging og det å være tilstede i møte med barna. Vi har deltatt på flere kurs der vi har lært hva som er viktig for at samspillet mellom oss og barna skal oppleves godt og trygt for barna. Alt avhenger av hvordan vi er i møte med barnet, hvilke ord vi bruker, tonefall, kroppsspråk, blikk (varme øyne). Hvordan vi opptrer når vi er tilstede med barnet her og nå. At vi ser dem, lytter til hva de har og si og møter dem på det nivået de er.

Personalet har sammen utarbeidet en felles praksis for den voksne sin tilstedeværelse i relasjonen:

BRINGESITUASJONEN	-Personalet skal møte barnet og foreldrene og være hyggelig og blid. -Personalet skal snakke med foreldrene og motta/gi informasjon som er viktig for barnet. Si gjerne noe om hva som skal skje «i dag». På Krabben er det viktig å spørre om barnet har sovet godt etc. -Personalet skal tilby hjelp, trøst og omsorg til de barna som trenger det. Et fang kan være godt. -Personalet skal være tilstede både psykisk og fysisk og være på tilbudssiden for barn/foreldre ved behov.
HENTESITUASJONEN	-Personalet skal alltid ta kontakt med foreldrene og motta/gi informasjon som er viktig for barnet. Det er viktig at man forteller noe konkret om hvordan dagen til barnet har vært, ikke bare «hatt en fin dag». -Personalet skal fortelle noe positivt om barnet. -Personalet skal si ordentlig «ha det bra» til foreldre/barn når de drar fra barnehagen.
MÅLTIDET	-Personalet skal forberede måltidet godt slik at det ikke mangler noe på bordet. Personalet skal så langt det lar seg gjøre sitte ved sine bord under hele måltidet. <i>På storbarn kan man sende de eldste barna for å hente ting dersom noe skulle mangle (kan p.t. være vanskelig).</i> -Personalet skal sørge for at måltidet har en rolig stemning som gir barnet gode og positive opplevelser. -Barnets mestringsfølelse skal fremmes under måltidet. -Alle barna skal få komme til ordet og få oppmerksomhet. Personalet skal snakke og samtale med alle barna som sitter rundt bordet og vise dem at alle er like viktige. -Måltidet er for alle og personalet skal sørge å ha fokus både på barn som spiser sakte og barn som spiser fort.

UTELEKEN OG UTETIDEN	-Personalet skal være psykisk og fysisk tilstede nær barna. Gjerne på samme nivå (sitte på en melkekaske i sandkassen).
Forts. uteleken og utetiden	-Personalet skal være tilgjengelige og barna skal oppleve at de blir sett, hørt og tatt på alvor. Dette innebærer at personalet bl.a. skal trøste, gi omsorg, hjelpe, støtte og hente ting som barna ikke selv får tak i. -Personalet skal se til at alle barn har noen å leke med og støtte og veilede de barna som trenger hjelp til å komme inn i lek med andre. -Personalet bør ikke snakke for mye om private ting med hverandre.

- **EVENTYR (avdeling Krabben)**

I løpet av året blir barna på Krabben kjent med eventyrene Bukkene Bruse og Gullhår. Disse kjente og kjære eventyrene er fengende og passer veldig godt til de yngste barna. Her er det rom for å jobbe med ulike begreper og motsetninger som bl.a. størst/minst, først/sist, over/under, myk/hard og varm/kald.

Eventyrene blir formidlet på ulike måter; gjennom lek, samtaler, sang, bøker, bilder, skyggebilder, instrument, lyd og dramatisering.

Noen av barna som gikk her i fjor, har vært gjennom dette før. Men vår erfaring viser at det er like populært året etter. De yngste barna elsker når ting blir gjentatt, dette gir trygghet og læring.

- **SOSIAL KOMPETANSE (alle avdelingene)**

Gjennom «steg for steg» lærer barna seg empati, det å forstå hva en selv og andre føler, sette seg inn i andres sitt sted og ha medfølelse for andre. Barna lærer å sette ord på hvordan bl.a. sinne kan føles og hva som kan gjøre en sint. Et annet opplegg vi bruker heter «Hjerteprogrammet».

Hjerteprogrammet handler om å utvikle barns sosiale kompetanse. Vi møter da Mats og Mille, og barna blir da kjent med deres hverdag og opplevelser i barnehagen. Temaet i fortellingene er tatt ut ifra perspektivene jeg, du og vi som et fellesskap. Med hendelser som er lette å kjenne seg igjen i for barna.

I Hjertesamlingen får barna også oppleve «fokustid» da får ett barn sitte på en «rorestol», mens de andre barna skal få si fine ord/ros til det barnet som sitter på rorestolen. Et nytt barn får sitte på stolen for hver samling, dette har jeg erfart at barna gleder seg veldig til! Og får barnet til å føle seg verdifull.

Hver høst og vår jobber vi med tema vennskap og det å være en venn. Da bruker vi «Herteprogrammet» og «Steg for steg».

- **SPRÅKSPRELL (4 åringene)**

Ved å bruke språksprell får barna mulighet til å utvikle sin språklige bevissthet gjennom morsomme aktiviteter. Å leke med språket er nyttig og viktig for alle barn.

Det metodiske opplegget rundt språksprell fokuserer på seks områder:

- oppmerksomhet for lyd
- rim og regler (utvikle evnen til å fokusere oppmerksomheten på språklige former og struktur).
- stavelsesdeling (evne til å oppfatte og utnytte informasjon om språkets lydmessige struktur eller oppbygging)
- ordanalyse (lære om språklydene)
- Ord- og setningsbevissthet
- Morfembevissthet (at et ord kan være sammensatt av ulike meningsbærende elementer).

Innenfor hvert av disse områdene er det syv ulike leker, det er vektlagt sterkt med å konkretisere og visualisere i den enkelte oppgave. Fokuset skal være at alle barna skal oppleve mestring og trygghet.

- **TRAMPOLINE (førskolebarna)**

Trampoline er et opplegg som er tilpasset førskolebarna og de følger dette gjennom hele året. Her kommer vi innom de fleste fagområdene. Hver enkelt får utdelt et aktivitetshefte som det skal jobbe med. Heftet gir en innføring i ulike tema og begrep barna vil møte når de begynner på skolen. Det er viktig at barna kjenner til og blir fortrolige med bl.a. mønster, måling, vet noe om størrelse og plassering, gjenkjenner ulike symbol m.m. I Trampoline er oppgavene laget slik at barnet blir kjent med de ulike temaene på en måte som gjør at alle har mulighet til å mestre.

Det er i tillegg til heftet lagt opp til ulike samarbeidsoppgaver, aktiviteter og leker som styrker samholdet og fellesskapet. Det hele er organisert slik at det blir jobbet i smågrupper inne, på turer og ellers spontant i løpet av hverdagen.

Temaene barna skal bli kjent med er:

- meg selv
- mønster
- former
- måling
- tall
- plassering
- sortering
- stavelser
- rim
- symboler
- bokstaver.

- **HVILESTUNDER (alle avdelingene)**

Rammeplanen for barnehagen (RP-17, s. 11) sier at:

«Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapning i løpet av barnehagedagen».

Her hos oss starter vi og avslutter dagen med rolige aktiviteter. Alle måltidene våre skal også ha en rolig ramme og det skal være satt av nok tid slik at hver enkelt får spise sin mat i sitt eget tempo. Personalet har ansvar for hvert sitt bord og skal bl.a. ha fokus på å snakke med alle barna om det som opptar dem. Alle avdelingene har jevnlig hvilestunder med bl.a. rolig musikk og lydbøker.

- **MATLAGING**

Barnehagen er en **5 om dagen** barnehage som har fokus på at barna bl.a. skal få tilbud om frukt og grønnsaker til alle måltidene. I tillegg skal alle våre varmlunsjer ha innslag av frukt og grønt. I vår ukemeny blir det variert mellom ulike typer pålegg, knekkebrød, kornblandinger, brød, varmlunsjer etc. Mer informasjon om dette finnes i vårt informasjonshefte:

<https://www.averoy.kommune.no/f/p1/i4d010be8-61c4-460f-9804-37d7a519cf15/informasjonshefte-bremsnes-barnehage.pdf>

- **HAGEN VÅR**

Alle avdelingene følger med på det som skjer i kjøkkenhagen vår gjennom hele barnehageåret. De siste par årene har avdelingene hatt faste ansvarsoppgaver knyttet til vår kjøkkenhage. Alle avdelingene setter potet og sår gulrotfrø hver vår. Storbarnsavdelingene har i tillegg hatt ansvar for sukkererter og jordbærplantene.

Vi synes det er viktig at barna får se hvordan bær og grønnsaker vokser og hvor de kommer fra.

Barna gir uttrykk for at de synes det er artig å få være med på å luke, vanne, smake, følge med på at ting vokser og få høste inn avlingene. Ekstra kjekt er det å få plukke rips rett fra buskene☺

Høst:

- Bli kjent** periode for barn, foreldre og personalet. Fokus på hvor vi kommer fra, kultur og språk, likheter og ulikheter.
- Vennskapsuker(36-37)**, fokus på å bygge gode relasjoner. Vi tar i bruk bl.a. "Steg for steg", Hjerteprogrammet, og årshjul for psykisk helse som vi tar bruke gjennom hele året. Markering av verdensdagen for psykisk helse.
- Brannvern(38-39)** - Vi følger den nasjonale brannvernuken. Brannøvelser.
- Trampoline** er et pedagogisk opplegg som tar for seg 11 ulike temaer som våre førskolebarn skal være innom før skolestart
- Eventyr** - Vår småbarnsavdeling jobber med eventyr. Gjennom eventyr blir barna kjent med ulike språkbegrep og får oppleve, erfare og skape gjennom å delta i ulike aktiviteter og prosesser (snakkepakken).
- Endringer i naturen og HAGEN** vår. Barna får ta del i ulike aktiviteter. Frukt, bær og grønnsaker er i fokus og har torgdager i hagen. Barna får smake, lukte, se og kjenne på mangfoldet blant det som gror i hagen.
- Språk og tallsprell** består av ulike språkleker som er med på å styrke barnas språkutvikling og matematiske ferdigheter. Samarbeid med dagsenter/sykehjem.

Vinter:

- Adventstida** starter hos oss i slutten på november. Denne perioden jobber vi mere med formingsaktiviteter. Vi har **adventsstunder** og felles sangstunder ved grillhytta. Barna får også oppleve en **julekonsert** 14/12(Ruth Elin og Johnny). Storbarnsavdelingene arrangerer **julefrokost** 15. desember og Krabben har **adventskaffe** på ettermiddagen.
- Lucia markering** 13/12- Storbarnsavdelingene drar på besøk til sykehjemmet og dagsenteret.
- Nissefest** i barnehagen 7/12. Det vil også bli kirkebesøk for de eldste barna og et besøk av presten i løpet av adventstida.
- **Naffen** - lærer barna om trafiksikkerhet og hvordan vi ferdes trygt i trafikken.
- Samisk nasjonaldag** - vi lærer om samisk kultur.
- Karneval** der både store og små kler seg ut og har ulike aktiviteter sammen!
- Samarbeid med dagsenter/sykehjem
- Trampoline, språk og tallsprell, eventyr og endringer i naturen fortsetter.

Aktivitetshjul 2022/2023

Vår:

- Markering av **barnehagedagen**. *Alle førskolebarna på øya har tidligere vært samlet og hatt felles aktiviteter på Bruhagen barneskole. Fotoutstilling.*
- Vennskapsuker**, der vi har fokus på nulltoleranse for mobbing. Tema for de eldste barna er bl.a. kroppen og de lærer å sette grenser for egen kropp. Vi tar utg.pkt i Eli Rygg sin bok: "Jeg er meg, min meg".
- Påske** - *de eldste barna deltar på påskevandring i kirka. Der blir de kjent med påskebudskapet på en fin måte.*
- **Norges nasjonaldagen** - vi markerer dagen med en aktivitetsdag; tradisjonelle leker og tog.
- Trampoline og endringer i naturen og HAGEN vår fortsetter. I hagen har vi bl.a. fokus på såing og klargjøre den etter vinterdvalen.
- Samarbeid med sykehjem/dagsenter

Sommer:

- Førskolebarna har en **kosekveld i barnehagen, der det skjer masse spennende ting.**
- Jonsok feiring** sammen med sykehjemmet. Førskolebarna pynter seg som brud og brudgom og hele brudefølget drar på fest til sykehjemmet.
- Sommerfest** - holdes i barnehagen og alle barna deltar med litt underholdning.
- **HAGEN** vår - begynner å blomstre og ta form. Vi kan etterhvert se, plukke, smake, lukte og kjenne på det som vokser opp av jorda og utfra busker. Barna er bl.a. med på å vanne og luke bort ugress.
- **Ferietid**- i juli har barn fra Kårvåg bhg tilbud om å være hos oss. Dette p.g.a. at de holder stengt denne måneden. Nye vennskap blir til!

6. OVERSIKT PLANER OG LOVVERK

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Planen skal være bygd på sentrale og lokale føringer. Gjennom årsplanen får man innsikt i barnas hverdag og hvilke mål og føringer personalet skal jobbe etter. Vår årsplan består av 3 deler:

- 1. Informasjonshefte**
- 2. Årsplan 2022/2023 med årshjul og progresjonsplan**
- 3. Ukeplaner m/ bilder**
- 4. Periodeplaner (aktivitetsplan (internt))**

Informasjonsheftet inneholder praktiske opplysninger og viktige endringer for året. Heftet er sammen med årsplanen tilgjengelig på kommunens hjemmeside, under Bremsnes barnehage.

Foreldrene mottar ukeplaner fra avdelingene og bilder som sendes ut gjennom appen: Visma Min barnehage foresatt.

En progresjonsplan er utarbeidet for alle fagområder;

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi.

Planen skal være førende for hvordan personalet jobber med fagområdene i barnehagen og er tilgjengelig i årsplanen.

I forhold til planlegging og gjennomføring av felles aktiviteter, tema og arrangement internt blir det laget periodeplaner for hvert kvartal.

Den viktigste loven og forskriften barnehagen styres etter er:

Barnehageloven og Rammeplanen. En ny rammeplan trådte i kraft 01.08.2017.

Averøy kommune har fastsatt egne vedtekter for de kommunale barnehagene, disse er tilgjengelig på kommunens hjemmeside:

<https://www.averoy.kommune.no/f/p1/i0228f930-6ffb-4b4d-a061-7a3a218cf855/vedtekter-for-de-kommunale-barnehagene.pdf>

7. BARNEHAGENS FORMÅL §1

I følge rammeplanen har barnehagen et **samfunnsmandat som skal bygge på et helhetlig læringssyn, der omsorg, oppdragelse, lek, læring og danning står sentralt.**

Barnehagens formål §1- "Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Skaperglede, undring og utforskertrang er begrep som står sentralt. Barn skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

Nedenfor kan du se nærmere på barnehageloven og rammeplanen:

Lov om barnehager- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Rammeplan for barnehagen-

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

8. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

TRYGGHET OG TRIVSEL I EN HVERDAG AV MANGFOLD er barnehagens visjon og skal være ledende for hvordan barn, foreldre og personalet opplever barnehagehverdagen hos oss.

BARNETS MØTE MED BARNEHAGEN SKAL VÆRE PREGET AV:

- Barna skal oppleve å bli møtt på en omsorgsfull og anerkjennende måte, der de blir sett og forstått.
- Barnehagen skal være et trygt sted der alle barn blir inkludert i fellesskapet.
- Humor og glede, undring og medvirkning, tilstedeværende voksne og gode rutiner skal prege barnehagehverdagen.

PERSONALET'S ARBEIDSDAG SKAL VÆRE PREGET AV:

- God kommunikasjon og informasjon som gir en forutsigbarhet i hverdagen.
- Fokus på barnets beste og at hver enkelt er tilstede for barnet.
- Et arbeidsmiljø som har humor og engasjerte medarbeidere som ønsker å medvirke.

FORELDRENES MØTE MED BARNEHAGEN SKAL VÆRE PREGET AV:

- Trygghet, stabilitet og trivsel. Der det er fokus på trivsel for både barn, ansatte og foreldre.
- God kommunikasjon og informasjon. Gode rutiner, omsorg, forståelse og trygghet i leveringssituasjonen. Tid til en prat ved henting, der ansatte ser hvert enkelt barn.

9. BARNES MEDVIRKNING §3

"Barn har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagen innenfor barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet", Barnehageloven §3.

Personalet møter denne paragrafen ved å ta barna på alvor.

Barna skal få anledning til å komme med sine ytringer og oppleve at de blir sett og hørt.

Personalet skal ha fokus på de signaler som alle barn sender ut og ta dette med i den kontinuerlige vurderingen og planleggingen som gjøres. Både spontant gjennom å være tilstede i øyeblikket men også ta det med videre inn i planlegging- og evalueringsmøter.

Personalet skal ha fokus på medvirkning slik at barna skal få ha innflytelse på sin egen hverdag og føle seg betydningsfulle. Gjennom medvirkning får barna utvikle egne interesser og sosiale ferdigheter. Personalet skal lytte til barnas synspunkter og be om deres meninger gjennom å ta seg tid til gode samtaler.

Medbestemmelse bidrar også til å øke barnas selvfølelse, da de får oppleve at deres mening også er av betydning.

"Personalets evne til å fange opp barnas kroppslige og verbale uttrykk, prøve å tolke dem

med et godt blikk, og svare på uttrykkene på en tydelig og ansvarlig måte er avgjørende for de yngste barnas medvirkning. Det er også vårt ansvar å inspirere og utfordre barna til nye aktiviteter, flytte grenser for hva som er innenfor mulighetens rekkevidde".(Fra temaheftet "De minste i barnehagen" 2006).

Hva gjør vi?:

- Vi er observante og reflekterte voksne som viser med vårt kroppsspråk og talespråk at vi er tilstede og tilgjengelig for barna. Hos de yngste barna er det viktig at den voksne sitter på gulvet, da det er her de leker og utforsker verden.
- Vi voksne er lyttende til barnet og tar oss tid til en prat. Det er mange situasjoner og øyeblikk som skaper en flott ramme rundt praten, det være seg under måltidene, påkledning, stellesituasjon, i sandkassen, praktiske oppgaver eller på tur.
- Vi voksne legger til rette for at barna skal få oppleve å delta i mindre grupper når det gjennomføres ulike aktiviteter (samling) og når man skal på tur utenfor barnehagen. Dette er med å sikre at barna trives og at deres meninger og interesser blir fanget opp og spunnet videre på.
- Vi voksne skal la barnet få virke med gjennom dagen og få påvirke hva han/hun har lyst til å leke ute/inne. Vi tar barns initiativ på alvor!
- Nysgjerrige voksne som ser hva barna er opptatt av.

10. DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Danning

Begrepet danning, hva legges i det?

Danning er en livslang prosess, som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåte. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre mennesker. Så danning gjelder dermed ikke bare barna, men også de voksne i barnehagen.

Så til barns danning:

Gjennom gode dannelsesprosesser blir barnet i stand til å håndtere livet, ved at de utvikler evnen til å være prøvende og nysgjerrige til omgivelsene. Og til å se seg selv som en del av et større fellesskap.

Barna vil utvikle forståelse for det som er annerledes og de må få støtte til å handle omsorgsfullt.

Barnet må også få utfordringer og mulighet til å skaffe seg kunnskap gjennom utforsking og samtale om verden og fenomener.

Gjennom samhandling i lek og læring, der en må ta hensyn til hverandre og der en har ulike forutsetninger, utvikles barns danning.

Målet er at hvert barn får et positivt selvbilde, en god selvfølelse, empati og omsorg for andre, samt forståelse av de regler og normer som fins i det samfunnet det vokser opp i. For å oppnå dette, er det viktig at barna møter voksne som er nær, lytter, ser, tar barnet på alvor, reflekterer sammen med barnet, setter grenser og veileder. Personalet skal gå foran som gode rollemodeller.

Personalet har utarbeidet en felles praksis for hvordan personalets tilstedeværelse skal være i ulike samspillsituasjoner.

Omsorg

«Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring», RP- 17.

Omsorgs relasjoner i barnehagen fins både mellom personalet, mellom personalet og barna og barna imellom. Vi ønsker at barn og voksne skal møtes på en omsorgsfull måte og føle seg ivaretatt. For at et barn skal kunne vise omsorg og empati for andre må det også ha opplevd god omsorg selv, og med andre. Dette er med på å gjøre barna trygge nok til å utvikle seg og ta til seg læring.

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse, evne og vilje til samspill. God omsorg styrker også barns forutsetninger for å kunne utvikle tillit til seg selv og andre, gode relasjoner og til gradvis ta større ansvar for seg selv og fellesskapet.

Personalet skal være støttende, og hvert enkelt barn skal bli sett og hørt. Her er det viktig at det gis bekreftelse og interesse for det barnet er opptatt av.

Å vise omsorg vil si at man bryr seg.

Personalet i barnehagen skal være imøtekommende. De skal ha øye for hvert enkelt barns behov og behandle dem deretter. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagehverdagen, og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning.

I barnehagen viser vi omsorg ved at det bl.a. legges til rette for de barna som ikke greier selv. De yngste barna er avhengig av at voksne følger dem tett. De trenger nære voksne som er sammen med dem på gulvet og som utgjør en trygghet når mamma og pappa drar. De eldste barna har i tillegg behov for voksne som ser hver enkelt og kan ta deres innspill og tanker på alvor.

Hva gjør vi?:

- Personalet har utarbeidet en felles praksis for hvordan personalets tilstedeværelse skal være i ulike samspillsituasjoner.
- Personalet bruker god tid på å bli kjent med nye barn og foreldre.
- Vi gjennomfører førstesamtale med alle nye foreldre og har et tett samarbeid.

- Personalet gjør seg kjent med barnet og dets reaksjonsmønster, f.eks. hvordan barnet reagerer når det er trøtt, sulten, er i nye situasjoner etc. Hva som gjør barnet glad/lei seg.
- Personalet er der barna er – tett på. Vi setter oss ned på gulvet sammen med barna og det er lov å sitte på fanget. Vi deltar i aktiviteter ute og på tur.
- De eldste barna oppfordres til å hjelpe de yngste, med å finne leker, hente tøfler, hjelpe dem i uteleken, m.m.
- Vi er bevisst på bruk av navn, som i samlingsstunda: Hvem er her i dag? Hvem er ikke her i dag? Det er også viktig å hilse på barnet med navn, når det kommer i barnehagen om morgenen.
- Barna blir trøstet og oppmuntret til å sette ord på følelser når de er lei seg. De oppmuntres også til å trøste andre barn.
- Vi voksne veileder barna til å se følgene av egne handlinger, både positive og negative.
- Vi voksne viser humor, glede og omtanke for fellesskapet og jobber for å opprettholde et godt arbeidsmiljø.

Lek

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes», RP-17.

Lek er en viktig del av barnas læringsprosess. Den har en sentral rolle og er grunnlag for all aktivitet i barnehagen. Leken er også en av barnets viktigste uttryksmåter og har betydning for:

- Følelsesmessig utvikling
- Utvikling av empati og sosial kompetanse
- Utvikling av et rikt og allsidig språk

Gjennom lek opplever barn glede og mestring. Den gir grunnlaget for relasjonsbygging mellom barn, samarbeid, erfaring med problemløsning, erfaring med ulike typer roller og bedre språkforståelse.

Sammen med andre legges grunnlaget for vennskap. Å få delta i lek og få venner skaper trygghet og trivsel for barnet.

I barnehagen skal barnet få gode opplevelser med lek både ute og inne. Uteleken er viktig siden den gir naturlige fysiske utfordringer og stimulerer barnas sanser på en annen måte enn lek innendørs. Det er viktig at barnehagen, både inne og ute er utformet slik at den legger grunnlaget for et variert lekemiljø.

Vårt uteområde gir rom for ulike typer rollelek, sykkel lek, sandkasselek(konstruksjonslek), insektsjakt/oppdagelsesferd, fangeleker(Taurus), samlek i edderkoppdissen, grov- og finmotorikk (bevegelse i ulendt terreng), bruk av sansene og lek med naturmateriell.

Uteområdet vårt har steder som også innbyr til rolige aktiviteter, pauser og pusterom for barna.

Barna elsker å grave i jorda og ha tilgang på ulike materiell. De eksperimenterer, prøver ut og de eldste tar dette med videre inn i rolleleken.

Hva gjør vi?:

- Personalet har utarbeidet en felles praksis for hvordan personalets tilstedeværelse skal være i ulike samspillsituasjoner.
- Deler barna inn i mindre grupper – tilrettelagte aktiviteter og turer.
- Personalet gir barnet tid til å leke og det skal være rom for å komme med innspill.
- Personalet legger til rette for allsidig lek og barna har tilgang på ulikt lekematerialet

- Legger til rette for nye opplevelser og impulser som kan tilføre leken noe nytt.
- Personalet er tett på leken, er støttende, tilgjengelig og passer på at alle barn blir inkludert.
- Det rulleres på hvilke uteområder barna bruker for å sikre at alle får tilgang på de samme lekemiljøene.
- Personalet skal ha fokus på hva våre lekemiljø fremmer og hva vi «mangler», slik at vi har et så optimale lekemiljø som mulig.

Læring

«Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser», RP-17

Læring er en prosess barnet befinner seg i kontinuerlig. De lærer om seg selv og om andre mennesker gjennom sosialt samspill og lek.

En kan skille mellom formell og uformell læring. Den formelle læringen er den som styres av de voksne, som eks samlingsstund og andre planlagte aktiviteter. Den uformelle læringen oppstår i hverdagssituasjoner, som under lek, måltid og påkledning.

Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer. Læring forutsetter aktivitet, for skal barnet lære noe må det selv være aktivt. Barnet må få mulighet til å dele sine opplevelser, imitere og lære gjennom samspill med både barn og voksne. Det er viktig at barn får utfordringer

som tar utgangspunkt i deres interesser, kunnskaper, ferdigheter og forutsetninger.

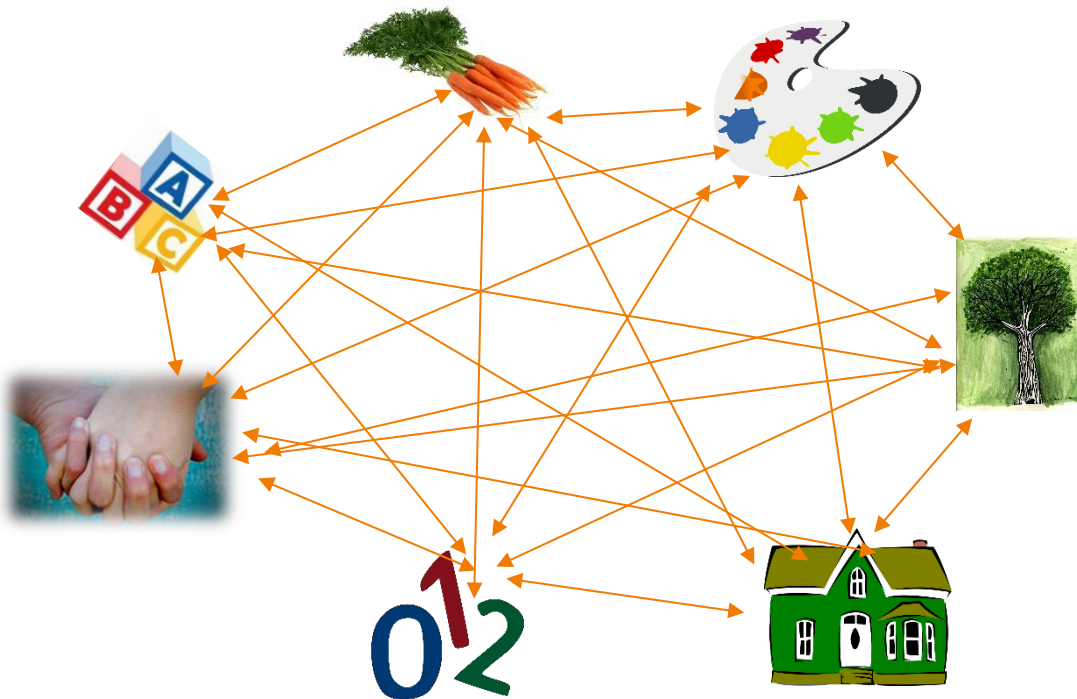
Hva gjør vi?

- Personalet har utarbeidet en felles praksis for hvordan personalets tilstedeværelse skal være i ulike samspillsituasjoner.
- Barnet deltar aktivt gjennom dagen og skaffer seg opplevelser og erfaringer som gir læring. Eks: hygiene (vaske hender), smøre brødiskiva, kle på seg, delta i samlingsstund, besøke brannstasjonen/bibliotek og ulike typer lek.
- Vi legger vekt på barns samspill med andre og at barn tidlig får oppleve vennskap. Gode relasjoner er en forutsetning for god læring.
- Vi voksne viser interesse for det barnet er opptatt av.
- Barnet får etter alder erfare ulikt materiell, arbeidsmetoder og aktiviteter innenfor de 7 fagområdene (se progresjonsplan).
- Førskolegruppe – skoleforberedende aktiviteter og tema gjennom Trampoline.

11. PROGRESJONSPLAN

En progresjonsplan skal sikre at barna får nye opplevelser og utfordringer å strekke seg mot etter hvert som de vokser og utvikler seg. Progresjonsplanen er delt inn etter alder og progresjonen skal synliggjøres innenfor hvert enkelt fagområde. Selv om progresjonsplanen er delt inn på denne måten arbeides det ikke isolert med hvert enkelt fagområde og alderstrinn. Personalet må tenke helhetlig samtidig som de sikrer at hvert fagområde og alderstrinn blir ivaretatt. Progresjonsplanen er laget med utgangspunkt i rammeplanen og hva den sier om barnehagens innhold, og må også ses i sammenheng med vår årsplan. Progresjonsplanen tar utgangspunkt i de 7 fagområder rammeplanene viser til:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse, mat og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknologi
5. Nærmiljø og samfunn
6. Antall, rom og form
7. Etikk, religion og filosofi

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Kommunisere gjennom blikk, mimikk, enkle ord og setninger. -Den voksne bruker enkle ord og setninger i samtale med barnet. -Videreutvikle begrepsforståelsen og symbolforståelsen hos barnet. -Barnet skal kunne forstå enkle beskjeder. -Barnet skal kunne formidle egne ønsker, gjennom tale- kroppsspråk. -Barnet begynner å se sammenheng mellom ord og bilde. -De voksne skal ha fokus på vennskap og relasjonsbygging.	-Aktivt språk med det enkelte barn i lek og hverdagssituasjoner. -Har fokus på oppmerksomhet, respons og repetisjon. Turtaking. -Den voksne setter ord på det som er nært og synlig som eks. handlinger, hendelser, følelser og gjenstander. - Inndelt i små grupper (lek, samling, tur). -Lek med lyder, rim og regler. -Gir barna tid til å uttrykke seg. -Utnytte de stundene som gir rom for samtaler mellom barn-voksen (måltid, påkledning, utelek, stellesituasjon, m.m.). -Bruker konkrete, bevegelse og bilder som støtte til enkle sanger og fortellinger. -Gjenkjennelsesleker; eks. enkel Kims lek -Bøker, eventyr og puslespill som er tilpasset aldersgruppen. -Formidling ved bruk av gjenstander fra snakkepakken, samtaler, nøkkelord, billedbøker, pc, IPad. -Stimulerer til rollelek og "ta tur lek". -Dramatiserer og tar i bruk kostymer, instrument og hånd dukker. -Lyttetrening -, skille mellom ulike lyder og mimikk. -Tar i bruk begrepsutviklingsplanen -Bruker opplegget "Steg for steg" (følelsene sint, glad og lei seg). -Vennskapsuker (høst og vår), med fokus på relasjonsbygging, tilhørighet i gruppa og få en eller flere venner.
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Barnet skal kunne sette ord på det som hendte i går. -Barnet skal få utvikle fortellerglede -Barnet skal få utvikle samspill med jevnaldrende -Barnet skal kunne sette ord på egne ønsker og følelser. -De voksne har fokus på vennskap og relasjonsbygging.	-Utnytte de stundene som gir rom for samtaler mellom barn-voksen (måltid, påkledning, utelek m.m.). -Delaktige voksne ute og inne (felles praksis). -Samtaler om felles opplevelser og oppmuntre barnet til å fortelle. Små grupper (samling, lek, tur, måltid, aktiviteter). -Hjelpe barn inn i leken ved behov og observere/vurdere/handle. -Gir rom for undring. Bibliotek tur. -Lese bøker – høytlesning -Formidling ved bruk av gjenstander fra snakkepakken, samtaler, pc, Ipad og film. -Vi snakker om og setter ord på følelser (tar i bruk "Steg for steg"). -Tar i bruk begrepsutviklingsplanen og språksprell. -Vennskapsuker (høst og vår), med fokus på relasjonsbygging, tilhørighet i gruppa og få en eller flere venner.
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Barnet skal få utvikle variasjoner innenfor språket og bli kjent med det abstrakte begrepsapparatet -Barnet skal kunne lytte til andres fortellinger/meninger/tanker. -Barnet skal få mulighet til å uttrykke sine meninger og tanker. -Barnet skal bli kjent med vitser og gåter.	-Spiller spill -Barna dikterer tekster, voksne skriver ned -Vennskapsuker (høst og vår), med fokus på relasjonsbygging, tilhørighet i gruppa og få en eller flere venner. -Dramatiserer og dokumenterer(foto) -Høytlesning, enkle fortsettelsesbøker. Oppfordre barna til å gjengi innhold. Bibliotek tur. -Trene på å vente på tur og rekke opp hånden sin. -Fokus på preposisjoner etc. -Førskolegrupper der det jobbes med opplegget Trampoline m/tema; meg selv, mønster, former, måling, tall, plassering, sortering, stavelser, rim, symboler, bokstaver. -Tar i bruk begrepsutviklingsplanen.

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Barnet blir kjent med egen kropp. -Bevisstgjøring av egen kropp. -Videreutvikle finmotorikk og grovmotorikk. -Barnet skal kunne få mulighet til å utforske ulike terreng. -Barnet blir kjent med gode vaner for hygiene. -Barnet lærer seg å spise og drikke selv. -Øve på å smøre maten sin selv og drikke av kopp etter hvert. -Fra bleie til toalett -Begynnende av- og påkledning(koordinering)	-Snakke om kroppen. (eks. stellesituasjon, påkledning, bøker, samling) -Varierte turer i nærområdet. -Aktivitet og lek på avdelingen og ute. -Rutine med håndvask, der barnet er delaktig. -Det skal være en god balanse mellom lek og hvile/soving. -Introdusere nye smaker og la barnet smake på forskjellig mat. -Kostholdet skal være sunt og variert (Helsedirektoratets anbefalinger). -Øve på av- og påkledning -Den voksne benevner hva de ulike kles plaggene heter og hvor de hører hjemme -Bevegelsessanger -Fokus på kroppsbeherskelse gjennom; balanse, lek med ball, hopping, klatring etc. -Aktivitet og lek inne og ute. -Puslespill med og uten knotter, -Tegne, male, perle og øve på klipping. -Være med på enkel matlaging(baking) -Den voksne benevner hva de ulike klærne heter og hvor de skal være på kroppen. Den voksne oppmuntrer og støtter. -Markere verdensdagen for psykisk helse, 10. oktober, tema: «SPØR MER»
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Barnet skal ha forståelse for egen kropp og at alle er ulike. Likheter- forskjeller -Få oppleve å være ute i all slags vær -Fra bleie til toalett -Øve på å smøre maten sin selv -Pinsett- og blyantgrep. -Øve på av- og påkledning(koordinering)	-Snakke om kroppen. (eks. påkledning, bøker, samling) -Aktivitet og lek på avdelingen og ute. -Lære barnet å vaske hendene selv og hvorfor vi må gjøre dette. -Kostholdet skal være sunt og variert -Øve på av- og påkledning -Den voksne benevner hva de ulike kles plaggene heter og hvor de hører hjemme -Bevegelsessanger -Fokus på kroppsbeherskelse gjennom; balanse, lek med ball, hopping, klatring etc. -Tegne, male, perle, pusle og øve på klipping. -Være med på enkel matlaging (lunsj og baking) -Samling om tema: kroppen -Lengre turer i nærområdet m/ varierte turmål. -Faste turdager og turgrupper. -Delta i enkel matlaging(baking) -Kostholdet skal være sunt og variert, (Helsedirektoratets anbefalinger). -Jevnlige hvilestunder. -Markere verdensdagen for psykisk helse, 10. oktober.
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Begynnende forståelse for sammenhengen mellom kosthold og helse. "Ja -og nei mat" -Begynnende forståelse for hvordan kroppen fungerer (hjerne, lunger m.m.) -Lære om gode og vonde berøringer (Eli Rygg). -Lære å sette grenser for seg selv og egen kropp. -Bli selvstendig i påkledningssituasjonen (kunne velge klær selv etter været). -Bli selvstendig under måltid. Smøre mat selv.	-Samling om tema: meg selv og kroppen (grensesetting og respekt for egen og andres kropp). -Faste turdager og turgrupper, turer med varierte turmål. -Klipp og lim, blyantgrep, perling, veving etc. -Det settes av nok tid og det organiseres slik at barnet får ro i påkledningssituasjonen. Den voksne støtter, veileder (lim i lommene) og oppmuntrer barnet til å kle på seg selv. -Delta i enkel matlaging (lunsj og baking) -Kostholdet skal være sunt og variert, (Helsedirektoratets anbefalinger). -Jevnlige hvilestunder. -Markere verdensdagen for psykisk helse, 10. oktober.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Barna får erfaring med ulikt formingsmaterieill. -Barna skal bli kjent med grunnfargene blå, rød, gul og grønn. Senere også fargene sort, hvit og rosa. -Barna skal få kjennskap til våre sangtradisjoner. -De voksne skal legge til rette for begynnende rollelek/fantasilek. Være til støtte for de barna som trenger det. -De voksne skal undre seg sammen med barna og sørge for at barnas inntrykk får komme til uttrykk. -De voksne skal vise frem det barna har jobbet med på en estetisk måte. -Barna får oppleve og erfare turer i nærmiljøet. Barna får være tett på endringene i naturen som følge av årstidene. -De voksne skal møte barnas skaper glede.	-Fingermaling, store pensler, plastelina, kartong, ull, filt etc. -Dele barn inn i mindre grupper og med tett oppfølging av de voksne. -Sanger med bevegelse og variasjon i stemmebruk. -Enkle eventyr og fortellinger med bruk av konkrete (bruk av visuelle, taktile og auditive virkemidler). De eldste barna oppmuntres til å være med å fortelle. Bruk av enkel dramatisering. -Bruk av foto for å visualisere hverdagen for barna (og foreldrene). -Barna skal ha tilgang på gjenstander og utstyr slik at leken kan variere og få utvikle seg. -Fellessamlinger på tvers av avdelingene og opplevelser som bl.a.; adventsstund, Luciafeiring, julekonsert, karneval og markering av nasjonaldagen. - Musikkstunder med kulturskolen (Barnehagesprell)?
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Barna får erfaring med ulikt formingsmaterieill. -Barna skal bli kjent med fargene brun, lilla og oransje. -Barna skal få kjennskap til våre sangtradisjoner. -De voksne skal legge til rette for rollelek/fantasilek. Være til støtte for de barna som trenger det. -De voksne skal undre seg sammen med barna og sørge for at barnas inntrykk får komme til uttrykk. -De voksne skal vise frem det barna har jobbet med på en estetisk måte. -Barna får oppleve og erfare turer i ulikt terreng. -Barna får være tett på endringene i naturen som følge av årstidene. -De voksne skal møte barnas skaper glede.	-Maling, plastelina, leire, kartong, ull, filt etc. Jobbe ut i fra ulike dimensjoner. -Dele barn inn i mindre grupper og oppmuntre til at barna skal "klare sjøl". -Bruk av sang og musikk. Ta i bruk sanger som barna selv liker å synge/høre på. -Eventyr og fortellinger med bruk av konkrete (bruk av visuelle, taktile og auditive virkemidler). Barna oppmuntres til å være med å fortelle/gjenfortelle. Dramatisering. -Bruk av foto for å visualisere hverdagen for barna. -Barna skal ha tilgang på gjenstander og utstyr slik at leken kan variere og få utvikle seg. -Fellessamlinger på tvers av avdelingene og opplevelser som bl.a.; adventsstund, Luciafeiring, julekonsert, karneval, markering av nasjonaldagen og musikkstunder av Kulturskolen? (barnehagesprell).
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Barna får erfaring med ulikt formingsmaterieill og teknikker -Barna skal bli kjent med fargene grå, turkis, gull, sølv og lysere/mørkere sjatteringer på farger. -Barna oppmuntres til å stå frem, bli trygge på seg selv og hva de mestrer. -Barna skal få kjennskap til våre sangtradisjoner. -De voksne skal legge til rette for rollelek/fantasilek. Være til støtte for de barna som trenger det. -De voksne skal undre seg sammen med barna og sørge for at barnas inntrykk får komme til uttrykk. -De voksne skal møte barnas skaper glede og legge til rette for mestring. -De voksne skal vise frem det barna har jobbet med på en estetisk måte. -Barna får oppleve og erfare turer i nærmiljøet. Barna får være tett på endringene i naturen som følge av årstidene.	-Veving, maling, plastelina, leire, tre, kartong, ull, filt etc. Jobbe ut i fra ulike dimensjoner, tredimensjonalt. -Bruk av sang og musikk. Ta i bruk sanger som barna selv liker å synge/høre på (spontan og planlagt). -Fortellinger med bruk av konkrete (bruk av visuelle, taktile og auditive virkemidler). Barna oppmuntres til å være med å fortelle/gjenfortelle. Dramatisering. -Bruk av foto for å visualisere hverdagen for barna (og foreldrene). -Barna er med på å bruke digitale verktøy. -Barna skal ha tilgang på gjenstander og utstyr slik at leken kan variere og få utvikle seg. -Faste besøk til dagsenteret og fellesaktiviteter. -Fellessamlinger på tvers av avdelingene og opplevelser; adventsstund, Luciafeiring, julekonsert, karneval, markering av nasjonaldagen. Jonsok brudepar og musikkstunder av Kulturskolen (Barnehagesprell). -Barna er med på forberedelser til sommerfesten, gjennom å delta med sang, dans eller drama.

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Barna skal få se og oppleve endringer i naturen. -Barna skal få oppleve ulike typer værforhold. -Barna skal bli kjent med de ulike årstidene, hva er forskjellig? -Barna skal få bli oppmerksom på sola? -Barna skal i løpet året få være med å eksperimentere (vann/melk og farger) -Barna skal delta i noen prosesser med HAGEN vår (så gulrotfrø og solsikker, sette potet, vanne og høste inn). -Barna skal få kjennskap til noen planter, frukt og bær. -Barna skal få smake på ulike frukt, bær og grønnsaker. -Barna skal få kjennskap til noen dyr (husdyr) og fugler.	-Ulike turmål og turdager hele året. -Lamming, sau, lam og rumpetroll -Grillhytte med bål plass og kjøkkenhage. -Lage fuglemat og observere hvilke fugler som spiser maten. -Torgdag i hagen (høsten). -Varierte måltider med ulike innslag av frukt, bær og grønnsaker (etter årstidene og sesong). -Vi leser høyt til barna fra bøker og formidler historier/fortellinger som er relevante.
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Barna skal få se og oppleve endringer i naturen. -Barna skal få oppleve ulike typer værforhold. -Barna skal bli kjent med de ulike årstidene, hva er forskjellig? -Barna skal bli kjent med sola, månen, og stjernene. -Barna skal få kjennskap til ulike planter, frukt og bær. -Barna skal få smake på ulike frukt, bær og grønnsaker. -Barna skal delta i ulike prosesser med HAGEN vår (så frø, både til grønnsaker og blomster, vanne og høste inn det vi har sådd og plukke inn det vi har av frukt? og bær). -Barna skal ha få et lite innblikk i hva det vil si å ha fokus på bærekraftig utvikling, et bærekraftig miljø i barnehagen. -Barna skal få kjennskap til ulike dyr og fugler på land. De skal også bli kjent med «Livet i havet». -Barna skal i løpet året få være med å eksperimentere. -Barna skal få prøve å ta i bruk forstørrelsesglass og lupe.	-Ulike turmål og turdager hele året. -Grillhytte med bål plass og kjøkkenhage. -Torgdag i hagen (høsten). -Varierte måltider med ulike innslag av frukt, bær og grønnsaker (etter årstidene og sesong). -Vi leser høyt til barna fra bøker og formidler historier/fortellinger som er relevante. -Vi plukker søppel på vei hjem fra enkelte turer og passer på at vi har det ryddig og trivelig rundt oss (tur-retur). -Vi kildesorterer restavfall, plast og papir. Barna tar del i dette arbeidet. -Lage fuglemat og observere hvilke fugler som spiser maten. -Om våren følger vi med på de fuglekassene som er blitt satt opp ved gapahuken. -Vi gjennomfører forsøk om vann, snø, luft og farger. <i>Forsøksfabrikken.no</i>
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Barna skal få se og oppleve endringer i naturen. -Barna skal få oppleve ulike typer værforhold og finne ut hva de trenger å ta på seg av klær. -Barna skal bli kjent med de ulike årstidene, hva er forskjellig? -Barna skal bli kjent med sola, månen, stjernene og verdensrommet. Eksperimentere. -Barna skal få kjennskap til ulike planter, frukt og bær. -Barna skal få smake på ulike frukt, bær og grønnsaker. -Barna skal delta i ulike prosesser med HAGEN vår (så frø, både til grønnsaker og blomster, vanne og høste inn det vi har sådd og plukke inn det vi har av frukt? og bær). -Barna skal ha få et innblikk i hva det vil si å ha fokus på bærekraftig utvikling, et bærekraftig miljø i barnehagen. -Barna skal bli kjent med hva som skjer med kroppen når vi blir eldre. -Barna skal få kjennskap til ulike dyr og fugler på land. De skal også bli kjent med «Livet i havet».	-Ulike turmål og turdager hele året. -Grillhytte med bål plass og kjøkkenhage. -Torgdag i hagen (høsten). -Varierte måltider med ulike innslag av frukt, bær og grønnsaker (etter årstidene og sesong). -Vi leser høyt til barna fra bøker og formidler historier/fortellinger som er relevante. -Vi plukker søppel på vei hjem fra enkelte turer og passer på at vi har det ryddig og trivelig rundt oss (tur-retur). -Vi kildesorterer restavfall, plast og papir. Barna tar del i dette arbeidet. -Lage fuglemat og observere hvilke fugler som spiser maten. -Om våren følger vi med på de fuglekassene som er blitt satt opp ved gapahuken. -Vi gjennomfører forsøk om vann, snø, luft og farger. <i>Forsøksfabrikken.no</i> -Barna skal få prøve å ta i bruk forstørrelsesglass/ lupe og iPad. -Vi ser på og snakker om hva som finnes på gravstedet når vi har påskevandring.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Bli trygge på seg selv, voksne og andre barn i barnehagen. -Bli kjent i barnehagen (ute og inne) og i nærmiljøet. -Bli en del av fellesskapet og erfare å måtte ta hensyn til hverandre i leken. -Oppleve at de har medvirkning i egen barnehagehverdag. -Lære å ta egne valg og få en begynnende forståelse for konsekvenser av sine handlinger. -Lære å ta vare på leker, bøker og annet materiell som brukes i barnehagen.	-Trygge og nære voksne som er tett på barna, bekrefter deres følelser og behov. Gir omsorg på barnas premisser og tar dem på alvor. -Skape et godt fellesskap rundt måltider, aktiviteter og samlingsstunder. -Samarbeid med sykehjemmet, Livsglede for eldre. -God praksis i tilvenningsperioden med fokus på at barnet skal bli godt kjent med personalet, avdelingen og dagsrytmen. Forutsigbarhet. -Gå på turer og trilletter i nærmiljøet utifra barnas forutsetninger. Turmålene utvides etter hvert som barna er klare for det. -Markere samefolkets og Norges nasjonaldag. - Markere FN dagen 24.oktober.
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Bli en del av fellesskapet og erfare å måtte ta hensyn til hverandre. -Barna skal lære seg ulike leke regler. -Personalet skal motarbeide mobbing. -Erfare at alle mennesker uansett alder, kjønn og forutsetninger inngår og bidrar til fellesskapet i barnehagen -Lære om lokalhistorie og hva som finnes i nærmiljøet. -Begynnende kjennskap til barns rettigheter. -Lære om trafiksikkerhet og brannvern.	- La barna medvirke gjennom å få erfaring med å lytte, forhandle, diskutere og få uttrykke sin mening. - Barna får hjelpe til med dagligdagse gjøremål eks forberede måltidet, koste i garderoben, jobbe med ulike oppgaver i Hagen. - Samtale i samlingsstund og i ulike hverdagssituasjoner om konsekvenser av handling og valg. - Snakke sammen om hvordan vi kan ta vare på hverandre og være venner (vennskapsuker høst og vår). - Besøke og få besøk av andre avdelinger på huset. - Naffen for 4 åringene. - Brannvernuke. - Markere samefolkets, Norges nasjonaldag og lære om andre kulturer som er representert i barnehagen(avdelingen). - Ukentlige turer til fots i nærmiljøet. Av og til turer med buss(kun bestilte turer). Fellesturer for 4 åringene. - Markere FN dagen 24.oktober.
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Lære om demokratiske prinsipper og oppleve at de har medvirkning i egen barnehagehverdag. -Lære å ha orden på sin egen plass/skuff, hjelpe «naboen». -Få kunnskap om barnekonvensjonen og kjennskap til barns rettigheter, gjennom litteratur, bøker, film og samtaler. -Lære å bli selvstendig og selvhjulpen (påkledning, måltid etc.) og kunne hjelpe andre. -Lære å sette grenser for egen kropp og ha respekt for andre sine grenser.	- Være lydhøre overfor barns innspill og la dem få velge aktiviteter. - Vennskapsuker høst og vår, med utgangspunkt i boka til Eli Rygg: «Jeg er meg, min meg», der tema bl.a. er overgrep og omsorgssvikt. - Bli kjent med skolelokalet og området rundt. - Ukentlige turer til fots i nærmiljøet. Av og til turer med buss. Fellesturer for førskolebarna (ok, siden alle går på samme avdeling). - Barnesamtaler (individuelt og i gruppe). - Litteratur som formidler ulike familieformer og levesett (eks. Brillebjørn og Wilma har 2 mammaer). - Samarbeid med dagsenter, livsglede for eldre. - Markere samefolkets, Norges nasjonaldag og lære om andre kulturer som er representert i barnehagen(avdelingen). - Overnatting i barnehagen, om våren, med fokus på fellesskap og samarbeid. - Markere FN dagen 24.oktober.

ANTALL, ROM OG FORM	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
-Barnet skal kjenne igjen plassen sin i garderoben og ved bordet (måltidet). -Kunne orientere seg i de ulike rommene på avdelingen og på deler av uteområdet. - Kunne forstå ulike størrelser og motsetninger (stor-liten, sterk lyd – svak lyd, mjuk- hard, varm – kald og dag - natt). - Barna skal kunne forstå plassering som bl.a. på, over, under, i. - Kjenne igjen og kunne matche ulike former (rund). -Bli introdusert for tallremsen fra 1-3 og lære begynnende peketelling.	- Sanger, regler og eventyr med mengde, tall og telling (De 3 bukkene bruse og Gullhår og de 3 bjørnene). - Legge enkle puslespill med knotter og få brikker. - Veggtavler som innbyr til lek og sansestimulering. -Telle hvor mange som deltar på samlingen. - Puttekasser. - Formidling gjennom sandkasselek.
3- 5 år - Mål	Hva gjør vi
-Begynnende mengdeforståelse fra 1-6 og kunne spille med terning. - Kunne tallremsen fra 1 til 10. Peke- og flyttetelle. - Kunne begrepene: mange og lite(få). -Kjenne igjen og kunne matche ulike former (rund, senere ved 4 år kunne sirkel, trekant og firkant. - Barna skal kunne forstå plassering som bl.a.; på, over, under, foran, bak, først, midt imellom, sist og ved siden av. - Barna skal kunne kjenne igjen tidsbegreper; dag, natt, sommer, vinter, morgen, kveld, barnehagedager, fridager(helg). -Kunne forstå retninger som oppover og nedover.	- Spille enkle spill med telling, begrep, form og farge. -Være bevist på utforming av det fysiske miljøet, og endre det utifra interessene i barnegruppen. -Telle hvor mange som deltar på eksempel samling, måltid etc. -Bruke rim, regler, eventyr og sanger som tar for seg antall, former, preposisjoner etc. (eksempel: 5 små apekatter, Ved veien lå et hus, Bukkene bruse). -Kims lek, der man starter med få gjenstander og øker etter hvert som man ser at barna mestrer. - Orienter seg etter lyder i Språksprell. - Være med på å dekke bord og forberede måltid, matlaging og baking. - Puslespill - Tallsprell - Rollelek – butikk lek
Førskolebarna - Mål	Hva gjør vi
-Mengdeforståelse til 6. - Kunne tallremsa til 20. - Barna skal lære navn på ulike geometriske figurer og kjenne igjen formene i omgivelsene. - Barna skal kunne forstå plassering som bl.a.; på, over, under, foran, bak, først, midt imellom, sist, ved siden, øverst og nederst. - Kunne begrepene: mange og lite(få). -Barna skal kunne kjenne igjen tidsbegreper; dag, natt, sommer, vinter, høst, vår, morgen, kveld, barnehagedager, fridager(helg), ukedager, måneder og timer/minutt. - Barna skal kunne følge enkle regler i ulike spill. - Kunne orientere seg etter enkle skattekart. - Kunne forstå retninger som oppover, nedover og høyre og venstre.	-Spille spill med telling, begrep, form og farge. -Øve på riktig benevnelse av geometriske figurer (bl.a. sirkel), trekant, firkant, rettlinjett og buet). -Skoleforberedende aktiviteter med Trampoline heftet. -Vektlegge arbeid med preposisjoner for å styrke barnas romoppfatning. -Skattejakt i forbindelse med overnattingen i barnehagen på våren. -Være med på å dekke bord og forberede måltid, matlaging og baking. - Puslespill - Tallsprell - Rollelek – butikk lek - Finne frem egne klær i garderoben og ha orden på plassen sin.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	
1- 2 år -Mål	Hva gjør vi
- Lære å dele leker med andre og øve på å inkludere andre i leken. - Øve på å gi og ta og vente på sin tur. - Utvikle evne til å vise omtanke og omsorg for andre (trøste og hjelpe til). - Kunne gjenkjenne følelser hos andre. - Lære grunnleggende regler for hvordan vi skal være mot hverandre. - Lære å ta egne valg og få en begynnende forståelse for konsekvenser av sine handlinger. - Lære barna å si stopp når det er noe man ikke vil. - Få en begynnende kjennskap til historie og tradisjoner rundt den kristne høytiden jul. - Få begynnende erfaring med å ta egne valg.	-Steg for steg der vi jobber primært med å kjenne igjen følelsene som: glad, sint, redd og trist. Lære hvordan vi skal være mot hverandre. -Personalet anerkjenner og setter ord på barnas tanker og følelser i lek og daglige rutinesituasjoner. - Undre seg sammen, der den voksne ikke kommer med en «fasit». - Gi barna nye erfaringer gjennom å få oppleve nye ting. -Markere høytider og merkedager gjennom året. Formidler juletradisjonen i form av forming, sang, musikk, bøker og fortellinger. - Markere samefolkets og Norges nasjonaldag. - Luciakaffe sammen med foreldrene. -Vennskapsuker høst og vår der fokus er på fellesskap, likheter, ulikheter og gode holdninger. - Plan for å forebygge mobbing. - Personalet har fokus på tilstedeværelse i relasjonen og har utarbeidet en felles praksis som skal følges i ulike situasjoner.
3- 6 år - Mål	Hva gjør vi
-Utvikle evne til empati, selvhevdelse og selvregulering. -Nulltoleranse mot mobbing og vise respekt for hverandres ulikheter, religioner og kulturelle forskjeller. -Kunne ta egne valg og forstå konsekvensene av sine handlinger. - Vise respekt for hverandres meninger og syn, det er lov å være uenig. - Barna skal lære å akseptere at egne ønsker ikke alltid blir oppfylt. - Barna lærer viktige normer og regler for hvordan vi skal være mot hverandre og behandle hverandre, sosial kompetanse (bl.a. empati, raushet og hjelpsomhet). -Bli kjent med andre kulturer som er representert i barnehagen. -Få kjennskap til historie og tradisjoner rundt de kristne høytidene jul og påske og hvorfor vi markerer disse.	-Steg for steg der vi jobber med å kjenne igjen ulike følelser, lærer hvordan vi skal være mot hverandre(empati), sinnemestring og problemløsning. - Barna deltar i å lage «ordensregler» for hvordan vi skal ha det i barnehagen. - Lære barna at en problemstilling kan ha mange løsninger. - Undre seg sammen, der den voksne ikke kommer med en «fasit». - Bli kjent med andre kulturer som er representert i barnehagen gjennom sang, musikk, bøker, fortellinger, klær, matretter etc. - Markere høytider og merkedager gjennom året. Formidler juletradisjonen gjennom forming, sang, musikk, film, bøker, fortellinger og dramatisering. - Julefrokost sammen med foreldrene. - Luciavandring på dagsenter og sykehjem. - Markere samefolkets og Norges nasjonaldag. - Kirkebesøk for førskolebarna i forbindelse med jul og påske. - Førskolebarna lærer om FN`s barnekonvensjon. - Plan for å forebygge mobbing. -Personalet har fokus på tilstedeværelse i relasjonen og har utarbeidet en felles praksis som skal følges i ulike situasjoner.

12. SAMARBEID MED HJEMMET OG BARNEHAGENS UTVALG

Foreldremøte

Det holdes foreldremøter og foreldresamtaler 1-2 ganger i året.

På foreldremøtene gis det generell informasjon om avdelingene og gjensidige forventninger tas opp. Møtet gir rom for å kunne evaluere ulike sider av barnehagedriften.

Det er viktig at foreldre/foresatte er til stede på møtene da man:

1. Blir kjent med andre foreldre
2. Kan påvirke, gi tilbakemeldinger og komme med innspill

Foreldresamtale

Foreldresamtalene blir holdt i oktober/november og april/mai. Avdelingene gir beskjed om aktuelle tidspunkt i god tid. Samtalene varer en halv time og her utveksles det informasjon om; trivsel, trygghet, lek, kontakt med de voksne/barna(sosial utvikling), måltid, rutiner, tegning, og språk- og motorisk utvikling.

Førstesamtale

I forbindelse med tilvenning av nye barn holdes det en samtale ved oppstart.

I barnehagens informasjonshefte finnes mer info om det å være ny i barnehagen og skifte av avdeling.

Utvalg

For å sikre samarbeid med barna sine hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg (Lov om barnehager § 4).

Foreldrerådet består av alle foreldre/foresatte i barnegruppene.

Foreldrerådet sitt arbeidsutvalg (FAU) er valgt i og av foreldrerådet.

Foreldrerådet skal fremme fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bestå av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen.

FAU ved Bremsnes barnehage 2022/2023:

Avdeling Blåskjellet- Jannike Torset Betten(representant) mor til Viljar og Rune Nordskag (vara)far til Lilly Johanne.

Avdeling Krabben – Tina Helen Sakshaug Otterlei (representant) mor til Tilje og Stig-Olav Knutsen(vara) far til Eline.

Avdeling Muslingen – Tove Nygård(representant), mor til Thea og Trude Nordskag (vara) mor til Flora Ingeborg.

Samarbeidsutvalget

FAU: Tove Nygård - (Muslingen), Jannike Betten leder SU (Blåskjellet) og Tina Helen Sakshaug Otterlei (Krabben).

Ansattes representant fra barnehagen: Inger Anita Fagereng (nestleder SU) og vara Lisbeth Moen.

Sekretær: Enhetsleder Ruth Elin Mork

Averøy kommune har vedtatt at eier (kommunestyre representanter) ikke skal være representert i de kommunale barnehagene sitt samarbeidsutvalg.

13. OVERGANG BARNEHAGE – SKOLE

Tidspunkt	Rutiner	Ansvar
Januar 1,5 år før skolestart	Informasjon om elever med store og sammensatte problem som krever spesiell tilrettelegging (rom, utstyr, kompetanse og lignende) blir gitt til mottakerens skole. Deltakere: Foreldre, PPT, rektor, barnehage, spesialpedagog.	Enhetsleder barnehage/styrer
August	Skolen får informasjon om barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Barnehagen må ha kartlagt hvilken skole barna skal begynne på.	Enhetsleder barnehage/styrer
Høst	Innhent samtykkeerklæring fra foresatte angående overføring av informasjon for enkeltbarn. Overføringsskjema fra barnehage til skole fylles ut.	Enhetsleder/styrer/ped.leder.
Januar /februar	Halvårsmøte i forhold til IOP der følgende må avklares: • Barnet sine behov • Mål • Behov for tilleggsressurser og eventuell organisering av tiltak.	Enhetsleder og spesialpedagog.
Tidspunkt	Rutiner	Ansvar
Februar/Mars	<i>Førskolebarna i barnehagen besøker skolen. Førskolebarna besøker SFO.</i> Overføringssamtale – Bruhagen barneskole	Enhetsleder/rektor og 1.trinns lærer/ SFO leder
Mars/april	Barnesamtaler. Før foreldresamtale tas en samtale med hvert førskolebarn.	Ped.leder.
Mai	Førskoledag. Alle førskolebarna inviteres til felles førskoledag på skolen. Innskriving. Annonse i avisen og på kommunens hjemmeside. Elevskjema fylles ut av foresatte og leveres skolen innskrivingsdagen. Foreldremøte på skolen. Barnehagene informeres om dato.	Enhetsleder skole/rektor. Lærer 1. trinn. SFO leder

Juni	Halvårsmøte i forhold til IOP der følgende må avklares: • Barnet sine behov • Mål • Behov for tilleggsressurser og eventuell organisering av tiltak. Deltakere: Foresatte, barnehage, skole, spesialpedagog og PPT Overgangssamtale mellom barnehage og skole, med utgangspunkt i overføringsskjema som følger hvert barn.	Enhetsleder og spesialpedagog. Ped.leder, førskolelærer og lærer 1. trinn.

14. DOKUMENTASJON

Rammeplanen sier: «*Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet jobber for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen*».

I Bremsnes barnehage har vi følgende praksis:

Vi tar i bruk ulike metoder og dokumenterer på ulike nivå. Våre planer, mål, praksis og arbeidsmåte er nedfelt og synliggjort gjennom:

- Årsplan
- Informasjonshefte
- Månedspaner og månedsbrev
- Ukeplan
- Progresjonsplan
- Aktivitetsplan(intern)

Vi dokumenterer hvordan perioden har vært for barnegruppen på avdelingen gjennom oppsummeringer i ukeplaner m/ bilder. I tillegg blir informasjon gitt muntlig i den daglige hente- og bringesituasjonen. 2 ganger pr år gjennomføres det foreldresamtaler og noen av områdene vi tar for oss da er: sosialt samspill og lek, språkutvikling, motorisk utvikling og kosthold. Dersom barnet har behov for å bli observert i forbindelse med språk/adferd skal

foreldrene samtykke. Foreldrene skal også samtykke før enhetsleder har overføringssamtale med skolen i forbindelse med førskolebarnas overgang til 1. klasse.

Vi bruker kameraet flittig og tar bilder av mange situasjoner som skjer i løpet av dagen. Bildene blir gjort synlig for barn og foreldre gjennom bl.a. ukeplaner og de blir innimellom hengt opp på avdelingen eller brukt i samlingsstunda. Bildene skal være tilgjengelige for barna og det er fint å bruke dem i en samtale og undre seg om hva som hendte i går osv. Vi laminerer ofte bildene slik at de tåler å bli brukt og tatt på av ivrige barnehender.

15. VURDERING

Rammeplanen sier: «at hovedmålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen».

I Bremsnes barnehage har vi følgende praksis:

Hele personalgruppen har et ansvar for å vurdere og stille spørsmål ved sin egen og andres praksis. Vi er pliktig til å veilede hverandre og endre vår praksis dersom dette er nødvendig i henhold til våre mål og overordnede planer. Pedagogisk leder er den som foretar veiledning med personalet på sin avdeling og enhetsleder har veiledning med de pedagogiske lederne.

Hver 3. uke gjennomføres det pedagogisk ledermøte, der tema og planene blir vurdert og gjennomgått. Situasjonen og status omkring enkeltbarn blir drøftet her ved behov.

Avdelingsmøter/personalmøter for alle avdelingene blir holdt en gang pr måned. Her blir perioden som har gått evaluert og vurdert før man planlegger neste periode.

I løpet av året har vi felles personalmøter og planleggingsdager hvor ulike tema, målsettinger og felles praksis blir vurdert og diskutert.

Vi har et tett samarbeid med foreldrene gjennom daglig kontakt, foreldresamtaler, foreldremøter, FAU og Samarbeidsutvalget. Foreldrene har mulighet til å medvirke i hverdagen og komme med sine synspunkt og innspill. Det blir foretatt årlige foreldreundersøkelser i november/desember i regi Udir(Utdanningsdirektoratet).